

PROTOCOL ARFER GORAU TPC 2A

CYNNAL Y GWRANDAWIAD

Cyflwyniad

1. Mae'n rhaid i'r Tribiwnlys/Panel Apêl gynnal y gwrandawriad mewn math modd y mae'n ystyried fwyaf addas ar gyfer egluro'r materion sydd o'u blaen ac yn gyffredinol i ymdrin yn gyfiawn ar achos; a rhaid hyd ag sy'n briodol, geisio osgoi ffurfioldeb yn ei drafodion.

Deddfwriaeth

- Rheol 25 o Reoliadau Dreth Gyngor (Newid i Restrâu ac Apelau) 1993 (OS 1993/290)
  - Rheol 30 o Reoliadau Trethiant Annomestig (Newid i Restrâu ac Apelau) (Cymru) 2005 (OS 2005/758)
  - Rheol 37 o Reoliadau Tribiwnlys Prisio Cymru 2010 (OS 2010/713)
2. Mae rhaid dilyn ymddygiad gweithdrefn y gwrandawriad o fewn y datganiad hwn ym mhob gwrandawriad oni bai ei fod er budd cyfiawnder i wyro oddi wrtho. Mae unrhyw wriad yn cael ei nodi gan y clerc, a chofnod o'r rheswm yn cael ei lofnodi gan y cadeirydd.
  3. Yn y weithdrefn hon, mae "clerc" yn cynnwys swyddog tribiwnlys a "cadeirydd" yw'r person sy'n llywyddu yn y gwrandawriad. (Mae rôl y clerc yn cael ei osod allan yn llawn ym Mhrotocol Arfer Gorau TPC 2B)

Cyffredinol

4. Yn unol â darpariaethau Deddf yr Iaith Gymraeg, mae'r Tribiwnlys yn trin y Gymraeg a'r Saesneg ar sail gyfartal. Os oes gennych ddewis, neu os oes angen cyfieithydd neu arwyddwr, dylech gysylltu â'r clerc o leiaf pythefnos cyn y gwrandawriad.
5. Dylai partïon sicrhau bod ganddynt ddigon o gopïau o'r holl ddogfennau y maent yn bwriadu cyfeirio atynt yn y gwrandawriad. Mae angen tri chopi ar gyfer y Tribiwnlys, un ar gyfer y clerc ac un copi ar gyfer pob parti arall yn yr apêl.
6. Dylai partïon sy'n dymuno ei hapêl gael ei glywed yn eu habsenoldeb, ddarparu copïau digonol o'u cyflwyniad o leiaf dau ddiwrnod gwaith cyn y gwrandawriad.
7. Yn gyffredinol, mae baich y profi yn gorwedd gyda'r parti sy'n ceisio iawn.
8. Bydd y Tribiwnlys/Panel Apêl yn trin holl bartïon yn gyfartal.

9. Bydd y partïon yn cael eu cyfarch gan y cleric, ar ôl cyrraedd, ac yn cael eu galw i mewn i'r ystafell wrandawriad. Gall y Tribiwnlys/Panel Apêl eisoes fod yn bresennol, neu gallant ddod i mewn yn ddiweddarach. Nid oes angen i bobl sefyll pan fo'r panel yn dod i mewn neu adael neu wrth gyfeirio'r panel neu ofyn cwestiynau.
10. Bydd unrhyw gyhoeddiadau iechyd neu ddiogelwch yn cael eu gwneud gan y cleric cyn i'r gwrandawriad ddechrau.
11. Bydd y cleric yn cyflwyno'r partïon i'r cadeirydd a'r Tribiwnlys/Panel Apêl cyn i'r gwrandawriad ddechrau.
12. Mae gan y Tribiwnlys/Panel Apêl y pŵer i ofyn i barti neu dyst i roi tystiolaeth ar lw neu gadarnhad.
13. Ni fydd y Tribiwnlys/Panel Apêl yn gwneud unrhyw orchymyn o ran costau.
14. Ni fydd cofnodi trafodion (ac eithrio yn ysgrifenedig) yn cael eu caniatáu yn gyffredinol oni bai y gall parti ddangos anghenion neu amgylchiadau arbennig

Y Gwrandawriad

15. Bydd y cadeirydd yn agor y trafodion yn unol â'r cyflwyniadau a nodir yn Atodiad 1.
16. Bydd y cleric yn cyflwyno pob achos drwy gyfeirio at sail yr apêl.
17. Mae trefn achosion arferol y Tribiwnlys wedi'i nodi yn Atodiad 2, fodd bynnag, gall y Tribiwnlys gynnal y gwrandawriad fel y gwêl orau.
18. Bydd y Tribiwnlys fel arfer yn neilltuo ei benderfyniad a bydd y cadeirydd yn rhoi syniad o'r raddfa amser amserlen ar gyfer cyhoeddi.
19. Gall y Tribiwnlys/Panel Apêl benderfynu archwilio'r safle apêl ac/neu ei leoliad. (Atodiad 3)

ATODIAD 1

CYFLWYNIADAU

1. Bydd y Cadeirydd yn cyflwyno ei hun yn ôl enw.
2. Bydd y Cadeirydd yn cyflwyno'r aelodau eraill yn ôl enw a bydd yn:
  - pwysleisio fod aelodau yn eistedd fel pobl leyg;
  - os ydynt yn gynghorwyr, pwysleisio eu bod yn eistedd fel pobl leyg (ac o ran apeliadau Treth y Cyngor, nad ydynt yn eistedd o fewn ardal eu hawdurdod eu hunain); a
  - pwysleisio niwtraliaeth gyflawn, heb unrhyw fuddiant ariannol neu arall yn apeliadau.

Os mai dim ond dau aelod sy'n bresennol

3. Bydd y Cadeirydd yn gofyn am gyfundeb y partïon i symud ymlaen.

Os bydd aelod newydd yn bresennol

4. Bydd y Cadeirydd yn:
  - cyflwyno'r aelod;
  - pwysleisio eu bod yn bresennol fel arsyllwyr i ennill profiad fel rhan o'u hyfforddiant;
  - gofyn am ganiatâd iddynt aros gyda'r Tribiwnlys pan fyddent yn gwneud eu benderfyniad; a
  - pwysleisio na fyddant yn cymryd unrhyw ran yn yr achos na'r broses benderfynu
5. Bydd y Cadeirydd yn cyflwyno'r clerch ac unrhyw staff eraill yn ôl enw a:
  - pwysleisio rôl y clerch fel ymgynghorydd ar y gyfraith, arferion a threfn; a
  - os bydd y clerch yn cael ei wahodd i ymddeol gyda'r Aelodau i ystyried yr apêl(au), pwysleisio eu bod yn gwneud hynny fel ymgynghorwyr yn unig ac mai'r Aelodau sy'n gwneud y benderfyniad(au).
6. Bydd y Cadeirydd yn cyflwyno'r Swyddog Prisio/Swyddog Rhestru/Cynrychiolydd(wyr) yr Awdurdod Trethu yn ôl enw.

ATODIAD 2

TREFN CYFARFOD TRIBIWNLYS PRISIO

Apelau sy'n deillio o gynigion i newid cofnod yn y "Rhestr Lluniwyd"

1. Apelydd¹ yn cyflwyno tystiolaeth
  - Swyddog Prisio² croesholi'r dystiolaeth
2. Swyddog Prisio yn cyflwyno tystiolaeth
  - Apelydd croesholi'r dystiolaeth
3. Swyddog Prisio yn crynhoi'r achos
4. Apelydd yn crynhoi'r achos

Apelau sy'n deillio o gynigion yn erbyn Hysbysiad o Newid gan y Swyddog Prisio

1. Swyddog Prisio yn cyflwyno tystiolaeth
  - Apelydd yn croesholi'r dystiolaeth
2. Apelydd yn cyflwyno tystiolaeth
  - Swyddog Prisio yn croesholi tystiolaeth
3. Swyddog Prisio yn crynhoi achos
4. Apelydd yn crynhoi'r achos

¹ Yr apelydd yw'r person sy'n talu'r Ardreth neu Dreth y Cyngor.

² Yn achos bandio Treth y Cyngor newidiwch "Swyddog Prisio" gyda "Swyddog Rhestru".

Pan fo'r awdurdod bilio yn mynychu gwrandawriad (atebolrwydd Treth Cyngor), bydd y tribiwnlys fel rheol yn mabwysiadu'r weithdrefn a ddefnyddir ar gyfer apeliadau "rhestr a luniwyd".

Yn y rhan fwyaf o achosion bydd y tribiwnlys yn mabwysiadu un o'r ffurfiau y cyfeirir atynt uchod. Fodd bynnag, mewn rhai achosion, gall cynnal y gwrandawriad mewn modd y mae'n ystyried sydd fwyaf addas tuag at eglurder y materion o'i flaen.

Os bydd gennych unrhyw ymholiadau am y gweithdrefnau mewn gwrandawriadau tribiwnlys cysylltwch â'ch swyddfa dribiwnlys rhanbarthol.

ATODIAD 3

ARCHWILIAD SAFLE

1. Ar ddiwedd y gwrandawriad, gall y tribiwnlys benderfynu archwilio'r eiddo apêl a'r ardal leol lle mae wedi ei leoli.
2. Mewn achosion Treth y Cyngor gall y tribiwnlys fynd i mewn i'r eiddo apêl yn unig. Mewn achosion Trethiant Annomestig caiff y tribiwnlys yn ddarostyngedig i amodau, fynd i mewn i eiddo tebyg a gafodd eu derbyn fel tystiolaeth.
3. Bydd aelodau'r tribiwnlys sy'n clywed eich achos yr un rhai i fynychu'r archwiliad safle.
4. Mae'n bwysig cofio bod yr archwiliad safle yn estyniad o'r gwrandawriad. Fodd bynnag, ni fydd y partiön yn cael cyflwyno tystiolaeth newydd yn ystod y cam hwn o'r trafodion.
5. Bydd y clerch yn cysylltu â'r partiön am logisteg ac amseriad yr archwiliad yn ogystal â thrafod unrhyw faterion sy'n gysylltiedig ag iechyd a diogelwch.